

7/15664

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkan

Sayı : B.12.0.A.SGB.0.03.610/ 2927
Konu : Yazılı Soru Önergeleri

31/08/2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 21.07.2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02- 24985 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan, Ardahan Milletvekili Ensar ÖĞÜT'e ait 7/15664, 7/15668, Muğla Milletvekili Ali ARSLAN'a ait 7/15665, Edirne Milletvekili Cemalettin USLU'ya ait 7/15666, İzmir Milletvekili Selçuk AYHAN'a ait 7/15667, Karaman Milletvekili Hasan ÇALIŞ'a ait 7/15669, ve Bursa Milletvekili İsmet BÜYÜKATAMAN' a ait 7/15670, esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:

- 1- Görüş 7/15664 (2 sayfa)
- 2- Görüş 7/15665 (1 sayfa)
- 3- Görüş 7/15666 (4 sayfa)
- 4- Görüş 7/15667 (3 sayfa)
- 5- Görüş 7/15668 (1 sayfa)
- 6- Görüş 7/15669 (1 sayfa)
- 7- Görüş 7/15670 (2 sayfa)

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi : Ensar ¹¹ÖĞÜT
Ardahan Milletvekili
Esas no : 7/15664

Yaşanan grip salgınları sonucu mutasyona uğrayan ve rüzgarla yayılarak ölümcül bir mikrop haline gelen BUĞDAY MANTARI, dünyadaki buğday tiplerinin %90'ını etkilemekte çok büyük zarar vermektedir. Buğday Mantarına karşı dünyadaki birçok ülke tedbir almakta ve konuyla ilgili ciddi çalışmalar yapmaktadır. Ancak rüzgarla ve hızlı bir şekilde yayılan bu mikrop İran üzerinden Iğdır'a yaklaşmakta ve ülkemizi ciddi tehdit altına almaktadır. Maalesef ki bu mikrop ile ilgili kamuoyu hiçbir şekilde bilgilendirilmemektedir.

Soru 1) Grip salgını gibi sürekli evrim değiştirerek (mutasyona uğrayarak) küresel bir tehdide dönüşen Buğday Mantarı, "Rüzgarla yayılan ölümcül bir mikroptur". Halen dünyadaki buğday tiplerinin %90'ını bu yeni zehirli salgına karşı korumasızdır. Buna dayanıklı buğday tipleri de dahildir. Zehirli Buğday Mantarının yapılmaması için ne gibi tedbir aldınız?

Soru 2) Mevcut durum altında ülkelerin beklemeye tahammülü kalmamıştır. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Doğu ve Kuzey Afrika, Ortadoğu, Merkez ve Güney Asya'da toplam 29 ülkede, dünya buğday üretimin yaklaşık yüzde 37'sine denk gelen ürünün, bu mantar hastalığından etkilendiğini ya da risk altında olduğunu öngörmekte olmasına rağmen niçin bir önlem almıyorsunuz?

Soru 3) Buğday Mantarına karşı dünyada alarm seviyesi yükseltile çalışmasına başlamışken, yanı başımızda komşumuz İran'a kadar gelmiş ve ülkemizi de tehdit etmekte olan buğday Mantarı gıda zehirine karşı Tarım Bakanlığımız ne gibi önlemler almıştır? Önlemin zarureti artık ihtiyacın amansızlığı ile tarif edilir halde olduğuna göre Türkiye'de ilk etkilenecek yer Iğdır ilimizdir. Iğdır ilimizde bir tedbir aldınız mı?

Soru 4) Bu hastalığa yakalanmış buğday artık tohum veremiyor. Alınacak cılız ve hastalıklı buğdayı yemek zorunda kalacak olan insanda hastalıklı sakat insan haline geleceğinden geniş toplum kesiminde hastalıklar kendini gösterecektir. Ölümcül hastalığı önlemek için yaptınız mı?

Soru 5) Küresel boyutta yaşanacak BUĞDAY GÖVDE MANTARI SALGINI dünya buğday üretimine büyük zarar verebileceği gibi fiyatların hızlı şekilde artmasına ve kitlesel açlığa neden olur. Bu tip salgının yaklaşık **1 milyar insanı açlıkla tehdit edebileceği** Birleşmiş Milletlerin açıklama yapmasına rağmen siz neden bir çalışma yapmıyorsunuz?

Soru 6) Kimyasal gübrelerin toprakta oluşturduğu tahrip de beslenen Buğday Mantarındaki ölümcül zehirli salgı, gıda fiyatlarını anormal şekilde arttırarak ülkemizi de ekonomik ve sosyal krize sürükleyecek, aynı zamanda insanlık da açlıkla karşı karşıya kalacaktır. Bakanlık olarak şu ana kadar niçin kamuoyu bilgilendirilmemiş ve neden bir tedbir alınmamıştır?

CEVAP 1-2-3-4-5-6) Doğu Afrika'da ortaya çıkarak Yemen'e sıçradığı bilinen ve buğdayda önemli kayıplara neden olabilen "Buğday Kara Pas Hastalığı Ug99 Irkının 2007 yılı içerisinde İran'da da tespit edildiği, 5 Mart 2008 itibariyle FAO kaynaklarında resmi olarak yer almıştır. Ancak küf oluşturan bir mantar (fungus) tarafından bitkilerde kalite ve verim kaybına neden olan bu fungusun gıda zehiri veya insan ve hayvan sağlığını tehdit eder bir yönü bulunmamaktadır. Ug99'un sporların, rüzgarla 1200 kilometreye kadar mesafe kat edebilmektedir.

Ug99 obligat parazit bir patojen olup yaşamını sürdürebilmesi için mutlaka canlı ara konukçu yada buğday gibi yeşil canlı konukçuya ihtiyaç duymaktadır. Ölmüş bitki artıkları üzerinde ve toprakta canlılığını sürdürememektedir. Yayılması, rüzgar gibi hava akımları ve üretim materyaliyle olmaktadır. Aynı zamanda % 60'ın üzerindeki nem de hastalığın gelişiminde önemli bir etkidir. Bu hastalığın kimyasal gübrelerin toprakta oluşturduğu tahrip bir ilgisi bulunmamaktadır. Hastalığın çıkışı ve yayılması tamamen iklim ve optimum gelişme koşullarının varlığı ile mümkün olabilmektedir. Mantarda ölümcül zehirli salgı bulunması da söz konusu değildir.

Kara pas Ug99 ırkının dünyada ilk tespit edilmesiyle beraber hastalığın bulaşmasında etkin rol oynayan buğday ithali ve üretim materyalinin karantina tarafından kontrol edilmesi ve analiz yapılarak temiz bulunanların girişine izin verilmesi sağlanmıştır. Bu etmenin tüm il müdürlüklerimiz tarafından yıllık sürvey programları ile devamlı takibi yapılmaktadır. Şu ana kadar da hiçbir ilimizde tespit edilememiştir.

Ug99 kara pas ırkı için acil eylem planı hazırlanması amacıyla Bakanlığımız bünyesinde oluşturulan 4 ayrı çalışma grubu hastalığın izlenmesi, hastalığa dayanıklı çeşitlerin geliştirilmesi, geliştirilen çeşitlerin sertifikalandırılması ve çiftçiye dağıtılması ile çiftçilerin bu hastalıkla ilgili bilgilendirilmesi için çalışma yapmakta olup Bakanlığımız tarafından konu hassasiyetle takip edilmektedir.

Bu hastalığa karşı en etkin kontrol yöntemi dayanıklı çeşit kullanmaktır. Ülkemizdeki tüm buğday çeşitler Kenya'ya gönderilerek, bu ülkede hastalığa karşı dayanıklılık testine tabi tutulmuştur. Toplam test edilen 69 kışlık hattan 16 adedi bu ırka karşı kabul edilebilir düzeyde dayanıklı bulunmuştur. Mevcut diğer çeşit testleri ve dayanıklılık çalışmaları devam etmektedir. Hastalık görülse bile bu dayanıklı çeşitler sayesinde önemli bir verim kaybı yaşanmayacaktır.

Bu mantar hastalığının etkilediği cılız buğdayın yenmesi geniş toplum kesimleri için oluşturabileceği yayılcı hastalık riski bulunmamaktadır. Sadece verim kaybı riski de dayanıklı çeşitlerin ekilmesi ve diğer mücadele yöntemlerinin devreye sokulmasıyla önlenabilir mahiyettedir.